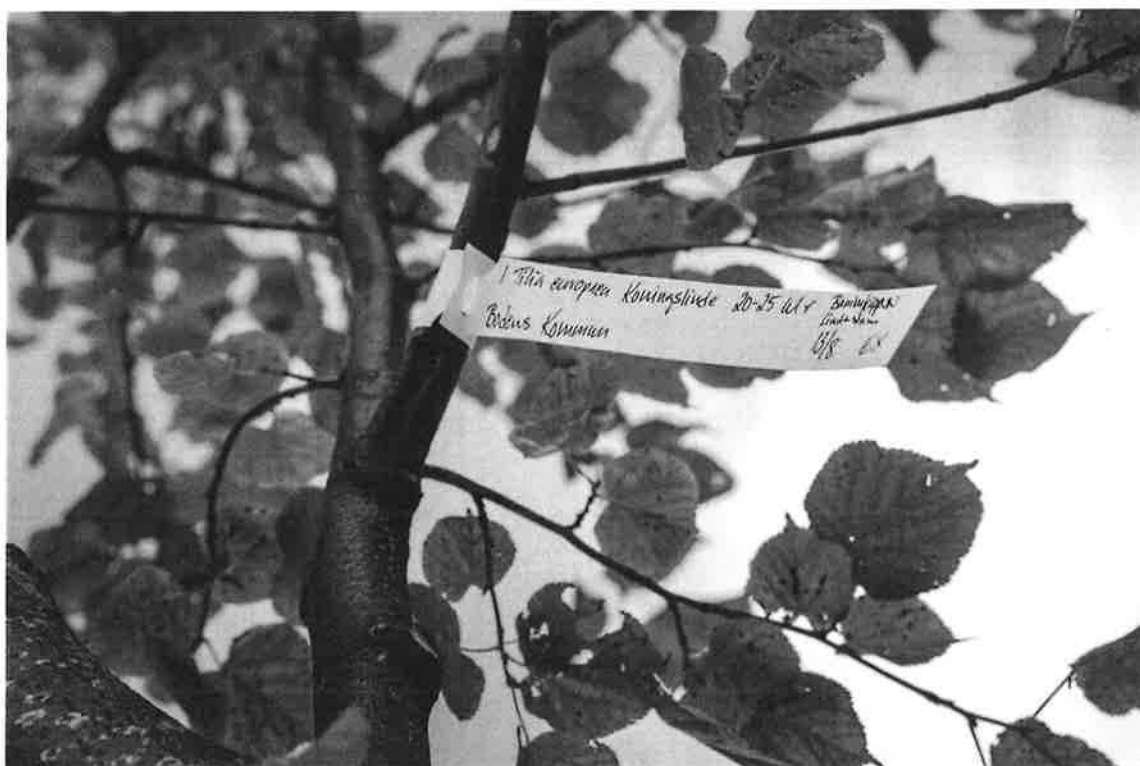

Policy för arbetet med nationella minoriteter inom Bodens kommun

Fastställs av	Kommunfullmäktige
Politiskt ansvar	Kommunstyrelsen
Uppföljning	Kommunledningsförvaltningen

Bakgrund och syfte

Den 1 januari 2010 trädde lagen om de nationella minoriteterna och minoritetsspråk (2009:724) i kraft i Sverige. Lagens tre grundskyddsparagrafer ger de nationella minoriteterna rätt till information, skydd av kultur och språk och rätt till delaktighet och inflytande. (Se definition nedan).

Två villkor måste uppfyllas för att ett språk ska få ställning som nationellt minoritetsspråk. Det ska vara ett språk och inte en dialekt. Det ska ha talats kontinuerligt i Sverige i minst tre generationer eller ungefär hundra år. I praktiken finns också ett tredje villkor, nämligen att språkets talare själva önskar att språket ska få ställning som nationellt minoritetsspråk. Minoritetspolitiken omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken. Att stärka skyddet av de nationella minoriteterna är en del av Sveriges arbete med att värna om de mänskliga rättigheterna.

Grundskyddet i lagen om de nationella minoriteterna gäller i alla kommuner i Sverige och för samtliga nationella minoriteter. För kommunens del innebär det följande:

- **Information:** kommunen ska sprida information gällande de nationella minoriteterna och deras rättigheter när det upplevs som nödvändigt. Det innebär att kommunen har skyldighet att vara tydlig med vad lagstiftningen säger i förhållande till specifika ärenden, exempelvis vid val av barnomsorg och äldreboende och rätten till modersmålsundervisning. Noteras bör dock att det är behoven som styr utformningen av denna informationshantering.
- **Synliggörande:** Kommunen har ansvar att såväl skydda som främja de nationella minoritetsspråken, framför allt genom synliggörande av dessa språk. Kommunen har även till uppgift att främja möjligheterna för de nationella minoriteterna att bibehålla och utveckla sin kultur. I fokus står främjandet av utvecklingen av barns kulturella identitet, särskilt i fråga om barns användning av det egna minoritetsspråket.
- **Inflytande:** Kommunen ska arbeta för att skapa möjligheter till utökat inflytande för de nationella minoriteterna gällande frågor som berör dem. Det innebär att samråd med representanter för de nationella minoriteterna i dessa frågor ska främjas av kommunen så långt som det är möjligt.
- **Språkstöd:** Individier som befinner sig utanför de så kallade förvaltningsområdena har rätt att använda något av de nationella minoritetsspråken (finska, meänkieli, samiska) vid muntliga och skriftliga kontakter med förvaltningsmyndigheter inom kommunen i ärenden där den enskilde är part eller ställföreträdare för part, om ärendet kan handläggas av personal som behärskar minoritetsspråket.

Regeringens strategi för de nationella minoriteterna, "Från erkännande till egenmakt", trädde i kraft 1 januari 2010. År 2012 antog regeringen "en strategi för romsk inkludering 2012-2032".

Syftet med en minoritetspolicy är att ange Bodens kommuns förhållningssätt vad gäller arbetet med de nationella minoriteter och minoritetsspråk i kommunen. Policyn ska tillämpas av samtliga styrelser, nämnder, utskott och dess förvaltningar i kommunen. Policyn gäller även i tillämpliga delar för kommunkoncernen.

Bodens kommun ska inta en aktiv roll i arbetet med att öka användningen av minoritetsspråk, synliggöra de olika kulturerna samt stärka minoritetsspråkens status och minoriteternas inflytande i samhället. Minoritetsspråksarbetet och användningen av minoritetsspråken ska utgöra en naturlig del i kommunens dagliga verksamhet.

Definitioner

Sveriges nationella minoriteter är

- samer
- sverigefinnar
- tornedalingar
- romer och
- judar

De erkända minoritetsspråken är

- samiska
- finska
- meänkieli
- romani chib respektive
- jiddisch

Varje enskild individ avgör själv om han eller hon anser sig tillhöra en nationell minoritet och om han eller hon vill göra anspråk på det skydd och stöd som samhället erbjuder minoriteten. Tillhörigheten baseras således på individuell självidentifikation och etnisk förankring i gruppen.

Koppling till övergripande styrdokument

Kommunfullmäktige anger i sin strategiska plan inriktningen för all kommunal verksamhet i övergripande mål med utgångspunkt från politisk vision och program. Målen utgår från fyra övergripande områden: *Social hållbarhet, Samhällsbyggande, Kompetensförsörjning, sysselsättning och näringslivsutveckling* samt *Klimat, miljö och energi*.

Denna policy för nationella minoriteter har en koppling främst till området Social hållbarhet, men även gentemot Samhällsbyggande och Kompetensförsörjning, med en tyngdpunkt mot kommunfullmäktigemålen:

- Kommuninvånarna får en jämställd och likvärdig medborgarservice.
- Alla invånare ska kunna erbjudas en god bostad i en god och tillgänglig boendemiljö.
- Inom Bodens kommuns organisation finns bra förutsättningar till utveckling i yrkeslivet samt goda möjligheter att välja olika karriärvägar.

Medborgarservice – Bodens kommun ska säkerställa likvärdig förskola och utbildning, med demokratiska värderingar och höga kunskapsresultat som möjliggör fortsatta studier, livslångt lärande och egen försörjning. Bodens kommun ska vidare säkerställa likvärdig omsorg, rådgivning och annan service.

Boendemiljö – Vid all fysisk planering beaktas minoriteternas rättigheter och förutsättningar. Detta innebär även att ta tillvara de nationella minoriteternas kulturella arv och medborgarnas möjligheter att bevara den egna kulturen.

Utveckling i yrkeslivet – Vid rekrytering och fortbildning beaktas minoriteternas särskilda behov för att säkerställa lika möjligheter till utveckling i yrkeslivet.

Mål för policyn för nationella minoriteter

Målen utifrån minoritetspolicyn är att

- skydda och synliggöra de nationella minoriteterna,
- stärka deras möjligheter till delaktighet och inflytande samt
- stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Detta innebär att

- De nationella minoriteterna ska ha likvärdiga möjligheter att delta i samhällslivet.
- De nationella minoriteternas språk och kulturer ska skyddas och främjas.
- Personer som tillhör nationella minoriteter ska kunna tillägna sig och använda sitt modersmål och utveckla sin kulturella identitet.
- Bodens kommun ska sprida kunskap och kännedom om nationella minoriteter och deras rättigheter hos allmänheten och kommunens personal.

Så här ska vi arbeta för att uppnå målen

Aktiviteter för målens genomförande inarbetas i verksamhetsplaner hos respektive verksamhet.

Information och gott bemötande

- *Bodens kommun ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter enligt lag. Kommunen ska informera invånarna om möjligheterna att antingen skriftligen eller muntligen kunna bli bemötta på sitt minoritetsspråk.*
- *Invånaren ska känna sig väl bemött och respekterad vid kontakten med kommunen. Kommunens personal ska ha kunskap om de minoritetsspråktalandes rättigheter samt kommunens skyldigheter. Kommunens medborgarservice ska ha information om personal i kommunen som behärskar minoritetsspråken för att kunna erbjuda invånarna i kommunen den service de har rätt till.*
- *Bodens kommun ska sträva efter att utöka möjligheterna att kommunicera på minoritetsspråk i kontakterna med kommunen.*
När språket blir synligt gynnar det bevarandet och revitaliseringen av språket och kan leda till att minoritetsspråken börjar användas inom fler områden.
- *Breddad rekrytering*
Kommunen lyfter vid rekrytering fram verksamheternas behov av medarbetare som behärskar något av minoritetsspråken.

Inflytande och delaktighet

- *Bodens kommun ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna.*
Samråd ska ske med representanter för de nationella minoriteter som önskar det och medge ett reellt inflytande över frågor som berör dem. Särskilt viktiga frågor är förskoleverksamhet, äldreomsorg och kulturverksamhet.

Främjande av den egna kulturen

- *Bodens kommun ska främja minoriteternas särskilda rätt till att kunna behålla och utveckla sitt eget minoritetsspråk och sin egen minoritetskultur.* Även i FN:s konvention om barnets rättigheter – barnkonventionen – artikel 30 slår FN fast att barn som tillhör en

minoritet ska ha rätt till sitt kulturliv, religion och språk. I bibliotekslagen (2013:801) anges i 5 § att biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna. Insatser som främjar den kulturella verksamheten utgör en av de viktigaste delarna för att gynna minoritetskulturerna.

Minoritetsspråken i förskola och grundskola

- *Möjlighet att utveckla en flerkulturell tillhörighet*
Enligt Skolverkets läroplan för förskolan ska barn som tillhör de nationella minoriteterna få möjlighet att utveckla en flerkulturell tillhörighet. Enligt språklagen (2009:600) 4 § har det allmänna ett särskilt ansvar att skydda och främja de nationella minoritetsspråken, och barns utveckling av en kulturell identitet och användningen av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.
- *Modersmålsundervisning*
När det gäller modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken har kommunen skyldighet enligt 10 kap. 7 § skollagen (2010:800) för grundskolor och 15 kap. 19 § skollagen (2010:800) för gymnasieskolor att anordna modersmålsundervisning.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

- *Kommunen strävar efter att invånare som så begär ha rätt att få äldreomsorg helt eller delvis på sitt minoritetsspråk, förutsatt att det finns personal som behärskar det språket.* Den som bedriver kommunalt finansierad äldreomsorg ska enligt socialtjänstlagen (2001:453), 5 kapitel 6 § verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i nationella minoritetsspråk där detta behövs i omvårdnaden om äldre människor.

Roller och ansvar

Minoritetspolicyn är ett kommungemensamt styrdokument. Det innebär att alla kommunala verksamheter ska arbeta efter policyn.

Politiskt ansvar

- **Kommunfullmäktige** fastställer minoritetspolicyn.
- **Samtliga nämnder och utskott** ansvarar för att minoritetspolicyn efterlevs i den egna verksamheten. Arbetet med att förverkliga policyn ska vara en del av den ordinarie verksamheten i samtliga styrelser, nämnder, utskott och dess förvaltningar.
- **Kommunstyrelsen** utövar tillsyn över samtliga kommunala verksamheter och ansvarar därmed för uppföljning av policyn.

Verksamhetsansvar

Kommunchefen ansvarar för

- att policyn är aktuell, känd och finns tillgänglig på den interna och externa webbplatsen
- framtagande och uppdatering av policyn

Relaterade dokument

Bodens kommun personalstrategi
Bodens kommuns strategiska plan
Nationella minoriteter i förskola och skola (Skolverket)
Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)
Skollag (2010:800)
Bibliotekslag (2013:801)
Socialtjänstlag (2009:726)
Språklag (2009:600)
FN:s konvention om barnets rättigheter
FN:s deklaration om urfolkens rättigheter
Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter
Europarådets stadga om landsdels- eller minoritetsspråk